

Детска градина „Пролет“
ул. „Чая“ № 2, гр. Ямбол, Телефон 046/66 34 89
електронна поща: info-2812110@edu.mon.bg;
уебсайт: www.dg-prolet.net

Утвърждавам:

Директор:

(Яна Козикова)

Заповед № 9 / 16.09.2024 г.

МЕХАНИЗЪМ ЗА УСПЕШНА АДАПТАЦИЯ И ПЛАВЕН ПРЕХОД НА ДЕТЕТО ОТ СЕМЕЙНАТА СРЕДА КЪМ ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Необходимост от механизма за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейната среда към детската градина

Предучилищната възраст е един от най-интензивните периоди на развитие в човешкия живот и е свързан с превръщане на съдържанието на натрупания първоначален опит и впечатления в диференцирани елементарни базисни знания и умения – двигателни, речеви, познавателни, социални, игрови. Изследванията върху психическата структура на три годишното дете обобщават, че преживяването на тревожност е свързано с липсата на удовлетворяване на една от водещите социални потребности, свързана с новата за него ситуация, а именно потребността от сигурност.

В развоя на отношенията с възрастните и връстниците у децата се пораждат емоционални и оценъчни връзки. Те са обективното условие за ускорено развитие на умението за общуване в тази възраст. Някои от компетентните на това сложно социално умение са свързани със сензитивността в предучилищна възраст и тяхното стимулиране или пропуснати възможности определят нивото на социално развитие.

Предучилищната възраст е важен сензитивен период за овладяване на първоначални знания и представи за света и за закономерностите в него. Този етап от развитието не бива да се подценява с предположението, че следващите години в детската личност ще компенсират това, което е пропуснала. Предучилищната възраст е период на цялостно развитие на детската личност във всички основни области – физическа, емоционална, психическа, социална, когнитивна и речево, чрез овладяване и усъвършенстване на специфични и ефективни подходи на учене, в контекста на оптимално възпитателно взаимодействие на учителите с представители на семейната общност в детската градина.

Преходът от първичната към вторичната социализация в периода на предучилищното детство най-често се свързва с постъпването на детето в детската градина. Основни преживявания, които съпровождат детето, при осъществяване на този преход са страх и тревога. Посочените негативни емоции и чувства са по-силно изразени при деца, които до момента не са напусkali дома си и не са посещавали детска ясла.

Все повече е необходимо да се търсят механизми, чрез които да се преодолеят до максимум негативните преживявания на деца, постъпващи в детската градина.

Чрез създаването на този механизъм се цели активност от страна на заинтересованите страни – детската градина и представителите на семейната общност. Екипът на ДГ „Пролет“, град Ямбол въвежда настоящият механизъм, за да се преодолеят негативните преживявания на детето и родителя при постъпването в детската градина.

Факт е, че всеки индивид, включително и човешкият, когато е поставен в непозната среда, се нуждае от време, но и от обстоятелства, за да се ориентира в мястото и отношенията спрямо новите за него субекти и обекти. Тогава е напълно естествено да се допусне, че преживяването на тревожност от три годишното дете е заради липсата на удовлетворяване на една от водещите социални потребности, свързана с новата за него ситуация, а именно потребността от сигурност.

От психологическа и педагогическа гледна точка е възможно постъпването в детската градина да породи и първия вътрешен конфликт у детето, а именно травма от раздялата с майката или с отглеждащия го възрастен. Силата на този конфликт има характера на емоционален шок за детето, което е все още с неуравновесен и лабилен темперамент. То може да реагира на този срив чрез тревожност или агресивни прояви.

Ето защо от ключово значение е да бъде приложен ефективен модел за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейната среда към детската градина.

Що е адаптация и плавен преход от психологическа гледна точка?

Една от драмите на днешното време е масовото усещане за неадаптираност – за отчужденост и враждебност на социалната среда. Процесът на адаптация е наразривно свързан с процеса на развитието на детето. Всички трудности и проблеми в неговото възпитание са свързани до някаква степен с неадаптираността. Затова е необходимо да разкрием дълбоките психологични механизми на адаптацията.

Под адаптация на детето се разбира приспособяването му към различните условия на околната среда и действащите в нея дразнители. Приспособяването е процес на уравнивяване между организма на детето и средата, в която то живее. Приспособено е уравнивяването дете, чиито реакции са адекватни на взаимодействията на средата. Колкото по-адекватно реагира детето на въздействията на средата, толкова по-високо равнище на развитие и възпитание е постигнало то.

Днес е установено, че в този процес на приспособяване активно участие взема цялата психика на детето – и волевите, и емоционалните, и познавателните процеси. Доскоро се смяташе, че за приспособяването имат значение само емоциите и е достатъчно да детето да му е весело и приятно, за да се приспособи бързо и леко към промените в условията на средата. Оказа се обаче, че на първо място в този процес на приспособяване имат значение познавателните процеси. В старата среда детето познава всичко наоколо и се чувства спокойно и сигурно. Новото е неизвестно и това плаши детето, почти както всеки човек се плаши от непознатото. Именно страхът го кара да плаче, но дори и да не плаче, детето не престава да се измъчва, т.е. има нарушения в емоционалното си състояние.

Затова от гледна точка на когнитивната теория за адаптацията при промяна на условията за живот, първата грижа е т.нар. „трансфера“. Тя се изразява в поддържане на връзката със старата среда и постепенно свързване с новата. Понякога дори само едно късче от близкото и познатото може да бъде спасително за детето и да му помага в трудния период на адаптиране и плавен преход. Това може да бъде любима играчка, снимка на близък, дрешка, одеалце или дори една кърпичка. „Кърпичката ми миришеше на у дома!“ – казва детето. Такъв е смисълът и на посещенията на родителите/настойниците в детската градина. Що се отнася до свързването с новата социална среда, трябва да се очаква детето да се превърже отначало само към едно от новите лица, а едва по-късно и към другите.

От физиологична гледна точка, процесът на приспособяване е всъщност установяване на система от нерви връзки, т.е. на динамичен стереотип. Трудностите, които детето, а и всеки човек, преживява в адаптацияния преходен период, са свързани с необходимостта от разрушаване на един утвърден динамичен стереотип и изграждане на нов такъв.

Днес на много деца им се налага често да сменят условията, в които живеят. Дори и да не постъпи детето в детската градина, то трябва да преживее отрано раздялата с родителите/близките и неговата естествена семейна среда, тъй като е необходимо те да работят. Тогава с грижите за детето се занимава нов, а често и непознат за детето човек /бавачка, роднини, приятели на семейството, детска ясла, детска градина/.

Преди години се смяташе, че малкото дете трябва да се пази от такива резки и големи промени в начина му на живот. Днес, обаче се приема становището на известният американски педиатър и изследовател на ранното детство – Арнолд Гезел, според който адаптацияният механизъм може и трябва отрано да се тренира и възпитава у детето. Доказано е, че деца, които отрано са ходили на детска ясла и детска градина много по-леко и безболезнено се приспособяват към училищния начин на живот и обратно – деца, които са „опазвани“ от своите тревожни родители/близки чак до училищна възраст, преживяват тежко този адаптацияен период. Изводът е, че динамичното време, в което живеем, изисква да подготвим детето от рано за живота му в бъдеще. Трябва да помним, че установеният ред е важен за малкото дете. Редовните ежедневни дейности като хранене, сън, игра и обучение, прибиране и подреждане на вещите, режим на хранене, сън и бодърстване внасят необходимото спокойствие и сигурност у детето и му помагат да изгради усещане за принадлежност и компетентност. Не по-малко важно обаче е в постоянната добре позната среда да се внасят целенасочено и някои промени, за да може у детето да се развива способността да се адаптира, защото ако не сега, то в бъдеще непрекъснато ще се сблъсква с тях. Динамичното време, в което живеем, изисква да подготвим детето за живота му в бъдеще.

Способността за адаптиране е жизненоважно умение, което трябва да се формира и развива отрано. Вярно е, че някои деца ще реагират отрицателно на всяка промяна, особено ако тя е свързана с преживяване на емоционален стрес. Тези деца ще се нуждаят от специална помощ, за да свикнат с промените, независимо какви са те: поява на нов член в семейството, смяна на стаята или леглото, нов учител в детската градина, ново подреждане на стая и т.н. Необходимо е например учителите да бъдат осведомявани от родителите за различни промени, които са настъпили в семейството /например, ако се е родило братче или сестриче/. Възрастните могат да намалят несигурността и страха от неизвестното, като предварително предупреждават децата за очакваните промени, като позволяват на децата да вземат някакво участие в тяхното извършване или поне като ги обсъждат съвместно. Това определено може да помогне на детето да развие и усвои стратегии за справяне в новите условия на живот. При това предварително обсъждане на налагащите се промени е добре да се посочват нещата, които остават същите, за да може да се опре на тях и да придобие чувство за контрол и сигурност.

При ранното трениране на адаптацияния механизъм не бива да забравяме, че и тук всички деца винаги се нуждаят от признание и утвърждаване. Признанието може да се използва, за да се помогне на детето да развие приемливо поведение – например да се похвали детето, което е показало самоконтрол, когато е ядосано за нещо. Ключът към използването на този похват е да се фокусираме върху позитивното поведение, за да спрем негативното.

Освен това трябва да се възпитава у детето и издържливост. Това качество е в основата на успеха. То се отнася до способността на детето да не се предава при първата срещната трудност и при необходимост да може да преосмисли целта си и да продължи по пътя, които си е набелязало първоначално. За развитието на това качество детето може да се насърчи от възрастен, който сам е изпитал неуспех, но не е допуснал да се провали. Важно е детето да се окуражи да опита отново, да открие, ако трябва, алтернативен начин за постигане на целта си, но да не се отказва от нея. Този процес позволява детето да се научи от рано да поема отговорност за своите действия, както и да бъде уверено в собствените си сили и способности.

Живеем в едно ново време – време на големи социални и икономически промени в обществото. Променят се технологиите, променят се дори човешките ценности. Не може да няма промени – от тях зависи развитието на едно общество. Ние не можем, а и не бива да не се стремим да спрем промените, но не бива да допускаме децата да бъдат жертви на опасната неадаптираност. Затова отрано трябва да подготвим детето за живот в едно общество, където то ще се сблъсква с много новости и иновации, като го направим способно да се адаптира успешно към тях и да се чувства щастливо.

Детската градина е място, където детето се среща със свои връстници. Ако живее под постоянна опека, малчуганът ще израсне неспособен да се справи с живота на възрастен, няма да може да се адаптира към работата в екип, да се социализира, а това в повечето случаи води до намалени умения за: общуване, създаване на приятелства. Така детето често става зависимо от околните и не изразява собственото си мнение. Затова ролята на детската градина е незаменима, а ние педагозите и психолозите, съвместно с родителите трябва да подпомогнем адаптацията на децата.

Механизъм за успешна адаптация и плавен преход на детето от семейната среда към детската градина

I. Цели на механизма

1. Обща цел:

Осигуряване на цялостно развитие на детската личност /физическо, емоционално, социално, когнитивно и речево/ чрез прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина и чрез овладяване и усъвършенстване на взаимодействието на учителите с представители на семейната общност в детската градина.

2. Конкретни цели:

- Изграждане на семейна общност в рамките на детската градина;
- Изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна, интерактивна среда;
- Изработване и прилагане на ефективни мерки за осигуряване на плавен преход на детето от семейната среда към детската градина;
- Споделяне на опит в рамките на детската градина, в т.ч. и със семейната общност.

II. Очакван резултат от приемането на механизма в ДГ „Пролет“, град Ямбол:

- Действащ модел/механизъм за взаимодействие между детската градина и семейната общност в детската градина, които да осигурят условия за цялостно развитие на детската личност и плавен преход от семейната среда към детската градина, при постъпване на детето в първа група и новоприети деца;
- Изградена семейна общност в рамките на ДГ „Пролет“, гарантираща подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна и интерактивна среда и съпричастност към детската градина.

III. Дейности:

1.Административни дейности:

Прием и записване на деца за първа група в ДГ „Пролет“, град Ямбол

- Съгласно Наредба за условията и реда за записване, отписване и преместване на децата в предучилищна възраст в детските градини и училища на територията на община Ямбол;
- По преценка на родителя и при наличие на свободни места в образователната институция, могат да постъпят и деца, навършили две години към началото на учебната година на постъпването;
- Предучилищното образование се организира във възрастови групи като при недостатъчен брой за сформирание на отделна група от деца в съответната възрастова група се сформира смесена група. Броят на децата в групата се определя при условията на чл.60 от ЗПУО в съответствие с ДОС за финансирането на институциите и с ДОС за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие. Децата във всички групи се приемат целогодишно, при наличие на свободни места;
- Записването на децата в ДГ „Пролет“, град Ямбол се осъществява по желание на родителите/настойниците, както и лицата, при които са настанени за отглеждане по реда на чл.26 от Закона за закрила на детето;

- Приемът на децата в първа група се извършва по следните критерии:
 - ✓ Деца със специални образователни потребности;
 - ✓ Деца, чиито брат/сестра посещава същата детска градина;
 - ✓ Деца сираци, на които единият или двамата родители са починали;
 - ✓ Деца с увреждания над 50% и/или с тежки хронични заболявания, посочени в Приложение№5 към чл.21, т.7 от Наредба №19 за експертиза за инвалидност на децата до 16 годишна възраст;
 - ✓ Трето и следващо дете на многодетни родители и деца близнаци;
 - ✓ Деца, настанени за отглеждане по реда на чл.26 от Закона за закрила на детето при близки и роднини, приемни семейства или специализирана институция;
 - ✓ Деца, на които поне един от родителите е с инвалидност над 70%;
 - ✓ Постоянен или настоящ адрес на територията на общината на поне единия от родителите/настойниците и местоживеене в близост до детската градина;
- Деца със СОП и с хронични заболявания се приемат с предимство пред всички останали след предоставяне на необходимите документи;
- По силата на чл.192 от ЗПУО в група в детска градина може да се обучават до три деца със СОП. След съгласуване и одобрение от РУО може да се обучават и повече от три деца със СОП в група;
- Общественият съвет на детската градина дава становище по приема на децата;
- Списъците на приетите деца в групите на образователната институция се обявяват до 31 май на видно място в детската градина. На списъците е упоменато кога и къде ще бъде проведена първата обща родителска среща за новоприетите деца. На нея родителите се запознават официално с бъдещите учители на децата си, както и с всички правилници на детската градина. Разясняват им се какви са необходимите медицински документи, съгласно чл.4, ал.2 от Наредба №3 на МЗ за здравните изисквания към детските градини, при постъпване на детето в детската градина:
 - ✓ Здравно-профилактична карта на детето, попълнена от личния лекар;
 - ✓ Еднократен отрицателен резултат от изследване на патогенни чревни бактерии и чревни паразити, извършено не по-рано от 15 дни преди постъпване на детето в детската градина;
 - ✓ Изследване за кръв и урина, извършени в едноседмичен срок преди постъпване на детето в детската градина;
 - ✓ Данни от личния лекар, че на детето са извършени задължителни имунизации за възрастта;
 - ✓ Медицинска бележка от личния лекар за липсата на контакт със заразно болен, издадена не по-рано от 3 дни преди постъпване на детето в детската градина;
 - ✓ Деца, на които не са извършени задължителните имунизации за възрастта, могат да се приемат в детската градина, когато са налице трайни противопоказания за имунизирването им и са освободени по реда на Наредба №15 от 2005г. за имунизациите в Република България, срещу документ, доказващ това обстоятелство;
- На общата родителска среща родителите се запознават и с таксите съгласно Раздел III от Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Ямбол за ползването на

детската градина, които се заплащат ежемесечно от 10 – то до 15 – то число на месеца при касиер-домакина.

2.Съвместни дейности между детска градина-родители-деца:

- Прием на документи съгласно Наредба за условията и реда за записване, отписване и преместване на децата в предучилищна възраст в детските градини и училища на територията на община Ямбол. - отговорник директор;
 - Първа среща с родителите на приетите деца. – отговорник директор, учителите на първите групи, родители на нови деца.
- Представяне на детската градина;
- Представяне на учителите на първите групи;
- Запознаване с правилниците на детската градина и правилата за ежедневен контрол и филтър на здравословното състояние на децата;
- Разяснения, относно приема на децата;
- Провеждане на здравни беседи по месеци;
- Други индивидуални разговори за особеностите на децата.
- Индивидуални срещи и консултации с родителите на децата, които ще бъдат приети – особености на всяко дете, навици, желания. Предварително запознаване на децата с учителите на групата и базата в детската градина. – отговорник директор, учителите на първите групи, родители на нови деца;
 - Прием на децата – документи и постъпване в детската градина. Индивидуални разговори с родителите, относно особеностите на всяко дете. Ежедневна информация за престоя на детето и начина, по който то се чувства. Насочване към други педагогически специалисти – психолог, логопед, ресурсен учител при необходимост. – отговорник директор, учителите на първите групи, родители на нови деца;
 - Втора родителска среща.
- Правилник за дейността на детската градина;
- Правилник за безопасни условия на детската градина;
- Правилник и заповед за пропускателен режим;
- План за защита при бедствия, аварии и катастрофи;
- План за тероризъм;
- Етичен кодекс на детската градина и на работещите с деца;
- Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в системата на предучилищното образование на детската градина;
- Седмично разписание и учебно съдържание за съответната възрастова група, в която е детето. Информирание за документите на образователната институция чрез сайта на ДГ „Пролет“;
- Запознаване с графика за консултации на учителите с родителите.
/отговорник учители на групите, родители/.
- Изработване на правила на групата за поведение на децата, съвместно с родителите с цел изграждане на безопасна среда. - отговорник учители на групите, родители;
 - Изграждане на родителски актив на групата. Включване на всички родители в дейностите на детската градина. Прозрачност, позитивност и подкрепа на всички страни: деца, родители, екип на ДГ „Пролет“. - отговорник учители на групите, родители;

- Обществен съвет – редовни заседания по план с цел изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна и интерактивна среда за деца и родители – отговорник директор, обществен съвет;
- Консултации с родителите, съгласно утвърдения график от директора и по предварителна уговорка с учителя на групата. – отговорник учители на групите, родители;
- Запознаване на родителите с диагностиката - входно и изходно ниво на детето -/постижения по ДОС/. – отговорник учители на групи, родители;
- Ранно оценяване на потребностите на децата от 3 до 3,6 години при постъпване на детето за първи път в детската градина, с писмено съгласие на родителя, съгласно чл.9, ал.3 от Наредба за приобщаващото образование – Скрининг тест. – отговорник учители на групите, родители;
- Обща и допълнителна подкрепа на децата. Заявление за допълнителна подкрепа от родителите, съгласно Наредба за приобщаващо образование. – отговорник учители на групите, педагогически специалисти;
- Ежедневна информация на родителя за постиженията на детето; за практическата и творческата дейност на детето; за здравословното и психично състояние. – отговорник учители на групите;
- Консултации на родителите с психолога по утвърден график. – отговорник психолог, родители;
- Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното образование на детската градина – спазване от деца и родители.- отговорник комисия за противодействие на тормоза, учители на групите, родители;
- Съвместни мероприятия с родителите, водещи до изграждане на семейна общност в рамките на детската градина, които да гарантират подкрепяща. Приемна, безопасна, мултикултурна и интерактивна среда /тренинги, лектории, празници и развлечения, работилници, практикуми, беседи за здравословното хранене, съвместна работа с родителите при изработка на украси/. – отговорник учители на групите, родители;
- Тренинг с родители: решаване на казуси, относно домашното възпитание на детето; взаимодействието родител-дете; обогатяване с нови психолого-педагогически знания и умения. – отговорник учители на групите, психолог, родители;
- Включване на родителите в открити ситуации, празници, развлечения, изложби, конкурси, форуми и конференции, проекти, състезания, обучителни екскурзии и др. – отговорник учители на групите, родители;
- Представяне на професията на родителя пред децата, четене на книжки от родители пред децата. Изграждане на подкрепяща среда. – отговорник учители на групите, родители;
- Включване на родителите и децата в пролетното почистване, озеленяване и благоустрояване на двора на детската градина. – учители на групите, обществен съвет, родители;
- Плавен преход и адаптация на детето – съобразяване с индивидуалността на детето /хранене, обличане, здравословен статус, индивидуални възможности, любими играчки и т.н./ - отговорник екип на детската градина;
- Създаване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд на децата. Създаване на ПБУВОТ и всички инструкции в детската градина. Здравно осигуряване – медицинско лице. – отговорник директор, обществен съвет, екип на детската градина, родители на всички деца.